

**საქართველოს უზენაესი სასამართლო
განჩინება
საქართველოს სახელით**

საქმე №330210115001200216

საქმე №ას-668-668-2018

20 ივლისი, 2018

წელი

№ას-668-668-2018 წ-----ა

ქ. თბილისი

**სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა:**

**ზურაბ ძლიერიშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
ბესარიონ ალავიძე, ნინო ბაქაძური**

საქმის განხილვის ფორმა – ზეპირი მოსმენის გარეშე

**კასატორი – შპს „ჯ-----ი“ (ძირითადი მოსარჩელე,
შეგებებულ სარჩელში – მოპასუხე)**

**მოწინააღმდეგე მხარე – შპს „ნ-----ა“ (მოპასუხე, შეგებებული სარჩელის
ავტორი)**

**გასაჩივრებული განჩინება – თბილისის სააპელაციო სასამართლოს
სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 21 დეკემბრის განჩინება**

**კასატორის მოთხოვნა – გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და ახალი
გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება, ხოლო შეგებებული სარჩელის
დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა**

**დავის საგანი – ფულადი ვალდებულების შესრულება (ძირითად სარჩელში),
დომინირებული მდგომარეობის ბოროტად გამოყენების აკრძალვა, იძულებითი**

კონტრაქტირება (შეგებებულ სარჩელში)

აღწერილობითი ნაწილი:

სასარჩელო მოთხოვნა:

1. შპს „ჯ-----მა“ (შემდგომში – მოსარჩელე) სარჩელი აღძრა სასამართლოში შპს „ნ-----ას“ (შემდგომში – მოპასუხე, შეგებებული სარჩელის ავტორი) მიმართ 94 975 ლარის ანაზღაურების შესახებ.

სარჩელის საფუძვლები:

2. მოსარჩელის განმარტებით, წარმოადგენს წყლის მიმწოდებელ კომპანიას, რომელიც თავის ფუნქციებს ახორციელებს სემეკის 2008 წლის 26 ნოემბრის №32 დადგენილებით დამტკიცებული „სასმელი წყლის მიწოდებისა და მოხმარების წესებისა“ და სემეკის 2011 წლის 21 დეკემბერს გაცემული №005 წყალმომარაგების ლიცენზიის შესაბამისად. კომპანიის მონაცემთა ბაზაში აბონენტად რეგისტრირებულია ე.წ. „გ-----ი“, სულ ხუთი ობიექტი, რომელთა შორისაც არის მოპასუხე აბონენტის ნომრით №-----. მას სასმელი წყლის მიწოდების სისტემაზე დამონტაჟებული აქვს წყლის მრიცხველი. გარდა ამისა, იგი მოიხმარს არტეზიული ჭის წყალს „გოგირდის წყალს“, რომლის გადინება ხორციელდება კომპანიის კუთვნილი საკანალიზაციო ქსელით. ვინაიდან გოგირდის წყალს მწყობრიდან გამოჰყავს მრიცხველი, შეუძლებელი იყო არტეზიული ჭიდან მოპოვებული და მოხმარებული გოგირდის წყლის მრიცხველით აღრიცხვა, რის გამოც 2015 წლის მარტამდე გოგირდის აბანოებს და, მათ შორის, მოპასუხეს არტეზიული ჭიდან მოპოვებულ და მოხმარებულ გოგირდის წყალზე გადასახადი ერიცხებოდა გარკვეული ნორმით. გოგირდის აბანოების ადგილზე დაკვირვების შედეგად დადგინდა, რომ ისინი რეალურად მოიხმარდნენ იმაზე მეტი რაოდენობის გოგირდის წყალს, ვიდრე მათ ერიცხებოდათ. კერძოდ, ლიცენზიანტ ორგანიზაციას დამონტაჟებული აქვს მრიცხველი, რომელიც აღრიცხავს ჭიდან მოპოვებული გოგირდის წყლის საერთო რაოდენობას. კომპანიის წარმომადგენლების მიერ აღნიშნულ მრიცხველზე დაკვირვების შედეგად დადგინდა, რომ ერთი დღის განმავლობაში არტეზიული ჭიდან ხორციელდება 996 კუბური მეტრი გოგირდის წყლის მოპოვება და ერთსა და იმავე დიამეტრის მილების საშუალებით ამოტუმბული გოგირდის წყლის ხუთივე ობიექტზე, მათ შორის, მოპასუხისათვის მიწოდება.

3. მოსარჩელის მითითებით გაირკვა, რომ ტექნოლოგიურად შეუძლებელია გოგირდის წყლის ამოტუმბვის პროცესის შეჩერება და ობიექტზე 24 საათის განმავლობაში ხორციელდება ჭიდან მოპოვებული წყლის ამოქაჩვა, აბანოებში მოხმარება და საკანალიზაციო ქსელში გატარება. შესაბამისად, დაკვირვების შედეგად მიღებული დღიური ხარჯიდან მოხდა თითოეულ ობიექტზე თვიური ხარჯის დარიცხვა.

4. მოპასუხეს გოგირდის წყალი მიეწოდება ორი მილით, 2015 წლის მარტიდან მოპასუხის მიერ არტეზიული ჭიდან მოხმარებული წყლის ყოველთვიურმა რაოდენობამ შეადგინა 9 960 კუბური მეტრი, ხოლო საკანალიზაციო ქსელში გატარების ღირებულებამ – 8 415 ლარი. 2015 წლის მარტის შემდეგ საკანალიზაციო ქსელით მომსახურების დარიცხვა სადავოდ გახადეს „გ-----მა“, მათ შორის, მოპასუხემ, რის გამოც, აბონენტზე დაგროვდა საკანალიზაციო ქსელით მომსახურების დავალიანება, რამაც 2016 წლის 1 მაისის მდგომარეობით შეადგინა 94975 ლარი.

მოპასუხის პოზიცია:

5. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო და შეგებებული სარჩელით მიმართა სასამართლოს მოსარჩელის წინააღმდეგ დომინირებული მდგომარეობის ბოროტად გამოყენების აკრძალვისა და იძულებითი კონტრაქტების მოთხოვნით.

6. შეგებებული სარჩელის მითითებით, მოსარჩელე წარმოადგენს ერთადერთ კომპანიას, რომელიც დედაქალაქსასამელი წყლით ამარაგებს და აბონენტებს ემსახურება წყალარინების სისტემით. მას დომინირებული მდგომარეობა უკავია ბაზარზე.

7. საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისიის 2010 წლის 17 აგვისტოს №17 დადგენილებით, არასაყოფაცხოვრებო მომხმარებლისათვის დღგ-ს ჩათვლით, განსაზღვრულია წყალარინების მხოლოდ ზედა ზღვრული ტარიფი, 0,84488 ლ/მ კუბი, 2015 წლის მარტამდე მხარეთა შორის არსებობდა შეთანხმება, რომლის თანახმადაც, შეგებებული სარჩელის ავტორი, აბანოების მუშაობის სპეციფიკიდან გამომდინარე, წყალარინების მომსახურებისათვის მოსარჩელეს უნდიდა 10 თეთრს, რასაც დღემდე იხდის.

8. 2015 წლის მარტიდან მოსარჩელემ გამოიყენა ბაზარზე დომინირებული მდგომარეობა და მოპასუხეს დაუწესა კომპანიის საქმიანობისათვის წამგებიანი და ზიანის მომტანი ტარიფი. მან უარი განაცხადა ყოველგვარ მოლაპარაკებაზე მოსარჩელესთან და კატეგორიულად მოითხოვა მისგან სემეკის მიერ დაწესებული ტარიფის ზედა ზღვრის გადახდა, რასაც აბანო დახურვამდე მიჰყავს.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

9. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2016 წლის 21 ნოემბრის გადაწყვეტილებით სარჩელი არ დაკმაყოფილდა, შეგებებული სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, ძირითად მოსარჩელეს დაევალა სემეკის მიერ დადგენილი ტარიფის ფარგლებში მოპასუხის მიმართ წყალარინების საფასურის უმრიცხველო დარიცხვის განხორციელება, 2015 წლის მარტამდე

არსებული სახელშეკრულებო პირობების (ხარჯი - 1683.00) შესაბამისად, რაც ძირითადად მოსარჩელემ გაასაჩივრა სააპელაციო წესით.

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი და ფაქტობრივ-სამართლებრივი დასაბუთება:

10. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 21 დეკემბრის განჩინებით მოსარჩელის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, ხოლო გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად შემდეგ გარემოებათა გამო:

11. სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ მოსარჩელე წარმოადგენს წყლის მიმწოდებელ კომპანიას. მას ბაზარზე უკავია მონოპოლიური მდგომარეობა და თავის ფუნქციებს ახორციელებს სემეკის 2008 წლის 26 ნოემბრის №32 დადგენილებით დამტკიცებული „სასმელი წყლის მიწოდებისა და მოხმარების წესებისა“ და სემეკის 2011 წლის 21 დეკემბერს გაცემული №005 წყალმომარაგების ლიცენზიის შესაბამისად.

12. მოსარჩელის მონაცემთა ბაზაში აბონენტად რეგისტრირებულია მოპასუხე №----- აბონენტის ნომრით, რომელიც ფუნქციონირებს აბანოს პროფილით.

13. მხარეები იმყოფებიან ერთმანეთთან სახელშეკრულებო ურთიერთობებში, ამ უკანასკნელს სასმელი წყლის მიწოდების სისტემაზე დამონტაჟებული აქვს წყლის მრიცხველი და მოხმარებული სასმელი წყლის ხარჯი, ერიცხება მრიცხველის ჩვენების მიხედვით, საკანალიზაციო მომსახურების ტარიფის გათვალისწინებით.

14. მოპასუხე მოიხმარს ასევე არტეზიული ჭის წყალს „გოგირდის წყალს“ (გეოთერმული წყალი), რომლის მიწოდება არ ხორციელდება მოსარჩელის მიერ, თუმცა გადინება ხდება მოსარჩელე კომპანიის კუთვნილი წყალარინების (საკანალიზაციო) ქსელით.

15. 2007 წლის 13 დეკემბრის საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის ბრძანებით, შპს „ჭ-----ზე“ გაიცა, თერმული წყლის (გოგირდის წყლის) მოპოვების მიზნით, სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზია, რომელიც საქართველოს ეკონომიკური განვითარების მინისტრის 2008 წლის 25 ივლისის №1-1/1551 ბრძანების საფუძველზე მთლიანად საკუთრებაში გადაეცა შპს „გ-----ს“.

16. თერმული წყლების მოპოვებაზე ლიცენზიანტ შპს „გ-----ს“ დამონტაჟებული აქვს მრიცხველი (სპეციალური მრიცხველი), რომელიც აღრიცხავს ჭიდან მოპოვებული გოგირდის წყლის საერთო რაოდენობას: ერთი დღის განმავლობაში, შპს „გ-----ის“ მიერ არტეზიული ჭიდან ხორციელდება 996 კუბ.მეტრი გოგირდის წყლის მოპოვება, რომელიც ერთი და იმავე დიამეტრის მქონე მილების საშუალებით ნაწილდება მის მომხმარებლებზე, მათ შორის, მოპასუხის ობიექტზე.

17. მოპასუხეს „გოგირდის წყლები“ მიეწოდება ორი მილით, რის გამოც

მისთვის მიწოდებული წყლის ყოველთვიური ოდენობა განისაზღვრა 9960 კუბ.მეტრით.

18. ტექნოლოგიურად შეუძლებელია გოგირდის წყლის ამოტუმბვის პროცესის შეჩერება. შესაბამისად, მომხმარებელ ობიექტებზე 24 საათის განმავლობაში ხორციელდება ჭიდან მოპოვებული წყლის ამოქაჩვა და მიწოდება. „გოგირდის წყალს“ მწყობრიდან გამოჰყავს მრიცხველი, შეუძლებელია არტეზიული ჭიდან მოპოვებული და მოხმარებული „გოგირდის წყლის“ რაოდენობის მრიცხველით აღრიცხვა. მოხმარების მიუხედავად, მიწოდებული წყალი სრული ოდენობით იღვრება წყალარინების სისტემაში.

19. 2010 წლიდან 2016 წლის 31 მაისის ჩათვლით მოპასუხე მოსარჩელის მიმართ წყალარინების მომსახურების გადახდას ახორციელებდა უმრიცხველო დარიცხვის გზით.

20. 2015 წლის მარტიდან მოსარჩელემ უარი თქვა მანამდე არსებულ უმრიცხველო დარიცხვის პრინციპით გაანგარიშებულ მომსახურების ღირებულების მიღებაზე და მოპასუხეს მოსთხოვა მომსახურების ღირებულების ანაზღაურება საკანალიზაციო ქსელში ჩაღვრილი თერმული წყლის ოდენობის გათვალისწინებით, 9 969 კუბურ მეტრზე 8 415 ლარის ოდენობით.

21. საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისიის 2010 წლის 17 აგვისტოს №17 დადგენილებითა და მასში ცვლილების შეტანის თაობაზე კომისიის 2015 წლის 18 მაისის №13 დადგენილების განმარტებით ბარათში, მოსარჩელის მომხმარებლებისათვის, მომხმარებელთა კატეგორიების მიხედვით, განისაზღვრა სასმელი წყლის მიწოდებისა და წყალარინების შემდეგი ზღვრული ტარიფები (ზედა ზღვარი): გამრიცხველიანებული საყოფაცხოვრებო მომხმარებლებისათვის 0,225 (სასმელი წყლის მიწოდება 0,191, წყალარინება 0,034); გაუმრიცხველიანებული საყოფაცხოვრებო მომხმარებლებისათვის 2.667 ((სასმელი წყლის მიწოდება 2,259, წყალარინება 0,408); არასაყოფაცხოვრებო მომხმარებლებისათვის 3.729 (სასმელი წყლის მიწოდება 2.966, წყალარინება 0,763). ტარიფი შეიცავს წყალმომარაგების საექსპლუატაციო დანახარჯებს, მიმდინარე და კაპიტალური რემონტის ხარჯებს, საკმარისია რეაბილიტაციისა და განვითარებისათვის და ითვალისწინებს კაპიტალდაბანდებაზე უკუგებისა (ცვეთა/ამორტიზაცია) და ამონაგების გონივრულ და სამართლიან დონეს.

22. მოპასუხემ სადავოდ გახადა საკანალიზაციო ქსელის მომსახურების დარიცხვა ჩაღვრილი წყლის ოდენობის გათვალისწინებით და მოსარჩელეს, როგორც ბაზარზე მონოპოლისტ კომპანიას მოსთხოვა მასთან ხელშკრულების დადება, ორივე მხარის ინტერესის გათვალისწინებით, რადგან საკანალიზაციო ქსელში ჩამდინარე სითხის გატარება-გაწმენდის ღირებულება აჭარბებს მიღებული შემოსავლის ოდენობას და იწვევს მესაკუთრისთვის დიდი ოდენობის ზარალს. მანამდე შეთამხმებული გადასახადის ოდენობის გასამმაგება აიძულებს მოპასუხეს, დაკეტოს ისტორიულ აბანოთუბანში არსებული გოგირდის გეოთერმული წყლების აბანოები.

23. სააპელაციო პალატის განმარტებით, სამოქალაქო კოდექსით განსაზღვრულია ხელშეკრულების თავისუფლად დადებისა და მისი შინაარსის თავისუფლად განსაზღვრის პრინციპი, თუმცა, რიგ შემთხვევებში, საჭიროა ჩარევა ერთი მხრივ, კანონმდებლის მიერ, რაც განხორციელებადია იმპერატიული ნორმების საფუძველზე და, მეორე მხრივ, სასამართლოს მიერ კანონის ან ხელშეკრულების პირობის სამართლიანი, მხარეთა ორმხრივი ინტერესების შესაბამისად განმარტების გზით, რაც უზრუნველყოფს სამოქალაქო ბრუნვის, როგორც ფასეულობის დაცვას. იძულებითი კონტრაქტირებისას სასამართლოს გააჩნია შესაძლებლობა, თავად განსაზღვროს და დაადგინოს სამართლიანი პირობები, სწორედ ამგვარი ნორმატიული შინაარსის მატარებელია სკ-ის 319-ე და 325-ე მუხლები. დასახელებული ნორმებით გათვალისწინებული უფლება, ხელშეკრულების „სუსტმა“ მხარემ დაიცვას თავი ხელშეკრულების უსამართლო დებულების მოქმედებისაგან და სასამართლოს ვალდებულება, განხორციელოს აღნიშნული უფლების დაცვა, მიზნად ისახავს ფორმალური ბალანსის, რომელსაც ხელშეკრულება ამყარებს უფლებათა და მოვალეობათა გადანაწილებით, ჩანაცვლებას ეფექტური ბალანსით, რომელიც აღადგენს მხარეთა შორის თანასწორობას. აქვე, სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ „სუსტი მხარის“ დეფინიცია არ გულისხმობს პირის სტატუსს, არამედ მის მდგომარეობას სხვადასხვა ფაქტორების გათვალისწინებით.

24. მოპასუხის მითითებით, იმ შემთხვევაში, თუ მოსარჩელე მოახდენს თანხის დარიცხვას წყალარინების სისტემაში ჩაშვებული წყლის ოდენობით, ის ვერ შეძლებს ფუნქციონირების გაგრძელებას. შესაბამისად, ის ვერ შეძლებს სამეწარმეო საქმიანობის შედეგად შემოსავლის მიღებას. აღნიშნულიდან გამომდინარე, არსებობს სათანადოდ დასაბუთებული პრეტენზია, რის გამოც შესაძლებელია მსჯელობა მასზე იყო თუ არა პირის საკუთრებაში ჩარევისას მისდამი მოპყრობა გაუმართლებლად განსხვავებული იმავე სიტუაციაში მყოფი სხვა პირების მოპყრობისაგან და პირიქით.

25. აღნიშნულთან დაკავშირებით, სააპელაციო პალატამ არ გაიზიარა მოსარჩელის მოსაზრება, რომ მას მომხმარებლებთან თანაბარი მიდგომა გააჩნია და მოპასუხის უფლება არ ირღვევა. აღნიშნულთან დაკავშირებით, საყურადღებო და გასათვალისწინებელია, როგორც საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს, ასევე ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს მიერ დადგენილი პრაქტიკა, სადაც დისკრიმინაციად შეფასებულია არამხოლოდ თანასწორი სუბიექტების მიმართ არათანაბარი მოპყრობა, არამედ, არათანსწორ სუბიექტთა მიმართ თანაბარი მოპყრობაც. საყურადღებოა, რომ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-14 მუხლი მოითხოვს, რომ სუბსტანციური უფლებების განხორციელებისას არ იქნეს დაშვებული დისკრიმინაცია. დისკრიმინაციის აკრძალვა, რაც მე-14 მუხლითაა გარანტირებული, ერთ-ერთ ფუნდამენტურ უფლებას წარმოადგენს. ამასთანავე, ეს მუხლი დამოუკიდებლად არ არსებობს, მასზე დაყრდნობა ხდება კონვენციით დაცულ სხვა უფლებებთან კავშირში. მე-14 მუხლი იცავს

საკუთრების უფლებით დისკრიმინაციის გარეშე თავისუფალ სარგებლობას.

26. ევროპის სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალში საკუთრების ცნება ძალზე ფართოდ არის განმარტებული, რამეთუ იგი ითვალისწინებს არა მხოლოდ მფლობელობის უფლებას, არამედ მთელ რიგ მატერიალურ-ფინანსურ უფლებებს. „საკუთრების“ ცნება მხოლოდ „არსებული საკუთრებით“ არ შემოიფარგლება. „საკუთრებად“ კვალიფიცირდება აგრეთვე საკუთრების სხვა საშუალებები, იმ პრეტენზიების ჩათვლით, რომელთა მიმართაც განმცხადებელმა შეიძლება ამტკიცოს, რომ მას აქვს სულ ცოტა „კანონიერი მოლოდინი“ (რომელიც უფრო კონკრეტული ხასიათის უნდა იყოს ვიდრე უბრალოდ იმედია), რომ მათი რეალიზება მოხდება.

27. ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის პირველი ოქმის პირველი მუხლი არ უზრუნველყოფს საკუთრების მოპოვების უფლებას. თუმცა, „საკუთრება“ შეიძლება იყოს „არსებული საკუთრება“ ან აქტივები, მათ შორის მოთხოვნები, რასთან დაკავშირებითაც მომჩივანმა შეიძლება ამტკიცოს, რომ მას, სულ მცირე, „მართლზომიერი მოლოდინი“ აქვს. მართლზომიერ მოლოდინს უნდა ჰქონდეს „საკმარისი საფუძველი ეროვნულ კანონმდებლობაში“ (ფაბრი საფრანგეთის წინააღმდეგ, განაცხადი №16574/08, ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს დიდი პალატის 2013 წლის 7 თებერვლის გადაწყვეტილების პუნქტი 50).

28. „ზოგადად, იმისათვის, რომ საკითხი მოხდეს მე-14 მუხლის მოქმედების სფეროში, უნდა არსებობდეს ანალოგიურ ან შედარებით მსგავს ვითარებაში მყოფი პირების მიმართ განსხვავებული მოპყრობა (Burden v. United Kingdom [GC], no. 13378/05, § 60, ECHR 2008). თუმცა ეს უკანასკნელი არ წარმოადგენს აკრძალვის ერთადერთ საფუძველს. კონვენციით დაცული უფლებებით სარგებლობისას დისკრიმინაციისადმი დაუქვემდებარებლობის უფლება მაშინაც ირღვევა, როდესაც სახელმწიფოები, ობიექტური და გამართლებელი საფუძვლის გარეშე, არ ექცევიან განსხვავებულად მნიშვნელოვნად განსხვავებულ მდგომარეობაში მყოფ პირებს“ (იხ. ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს 2015 წლის 13 იანვრის გადაწყვეტილება, საქმე ევეიდა და სხვები გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ). „თავისი

პრეცედენტული სამართლით სასამართლომ დაადგინა, რომ დისკრიმინაცია გულისხმობს დაახლოებით მსგავს ვითარებაში ადამიანთა განსხვავებულ მოპყრობას ობიექტური და სუბიექტური გამართლების გარეშე. თუმცა, მე-14 მუხლი არ უკრძალავს წევრ სახელმწიფოებს ადამიანთა ჯგუფს მოპყრობოდა განსხვავებულად იმისათვის, რათა აღმოეფხვრა „ფაქტობრივი უთანასწორობა“ მათ შორის. მართლაც, განსაზღვრულ გარემოებებში, სახელმწიფოს უმოქმედობა, განსხვავებული მოპყრობის გზით აღმოეფხვრა, შეიძლება თავად გამხდარიყო ამ მუხლის დარღვევის საფუძველი“ (იხ. უფლებათა ევროპული სასამართლოს დიდი პალატის 2007 წლის 19 სექტემბრის გადაწყვეტილება, საქმე დ.ფ. და სხვები ჩეხეთის რესპუბლიკის წინააღმდეგ).

29. უთანასწორო ურთიერთობებში მხარეთა შორის სამართლიანი

ბალანსის უზრუნველყოფა მოითხოვს, ერთი მხრივ, პირის კერძო ავტონომიის დაცვას ხელშეკრულების დადების თავისუფლების თვალსაზრისით და, ამასთან, მეორე მხარის კერძო ავტონომიის დაცვას უთანასწორო ურთიერთობაში. თუმცა ეს არც თუ ისე ადვილია. დამკვიდრებული მიდგომის თანახმად, ასეთ შემთხვევაში მხარეთა ინტერესები დაცული უნდა იქნეს სამართლის ზოგად ნორმებზე დაყრდნობით, როგორცაა, მაგალითად, სამოქალაქო სამართალში კეთილსინდისიერების, საჯარო წესრიგის, ზნეობის და ა.შ. პრინციპები, რომელიც თავის მხრივ გამყარებულია კონსტიტუციური ღირებულებებით და, შესაბამისად, საჯარო სამართლებრივ ეფექტსაც იძენს.

30. როგორც ზემოთ აღინიშნა, ხელშეკრულებიდან წარმოშობილი მხარეთა უფლება-მოვალეობები უნდა განიმარტოს თითოეული მათგანის კერძო ავტონომიის ფარგლებში, თუმცა ისეთ შემთხვევებში, როცა ერთ-ერთი მხარე ფლობს აშკარა უპირატესობას მეორესთან მიმართებით, რაც ძირითადად საბაზრო ძალაუფლებაში ვლინდება, სუსტი მხარის ინტერესები პრიორიტეტული ხდება და განსაკუთრებული დაცვის ქვეშ ექცევა, მაგრამ აქაც მნიშვნელოვანია მხარეთა ინტერესთა შორის სამართლიანი ბალანსის დაცვა. უთანასწორო ურთიერთობებში ხელშეკრულების ერთი მხარე სრული მოცულობით სარგებლობს სახელშეკრულებო თავისუფლების დანაწესებით და მისთვის სასურველ შინაარსს აძლევს სახელშეკრულებო პირობებს. მეორე მხარე კი, რომელსაც ერთი შეხედვით კანონით მინიჭებული ისეთივე უფლებები გააჩნია, ვერ ახორციელებს თავის სახელშეკრულებო თავისუფლებას სრული მოცულობით და, შესაბამისად, იზღუდება მისი კერძო ავტონომიის ფარგლებიც. სწორედ მაშინ, როცა ხელშეკრულების პირობები ერთ-ერთ მხარეს მძიმე ტვირთად აწვება, იგი ექცევა სპეციალური დაცვის ქვეშ.

31. მოპასუხემ (შეგებებულ სარჩელში) მომხმარებლისათვის განსაზღვრა ერთიანი ტარიფი და მიუთითა, რომ წარმოადგენს მეწარმე სუბიექტს და მისი შემოსავალი საკმარისზე მეტია იმისათვის, რომ არ ისარგებლოს პრივილეგიებით სხვა კომერციულ და არაკომერციულ აბონენტებთან შედარებით. მან გადასახადი უნდა გადაიხადოს იმავე ოდენობით, რაც დაწესებულია სემეკის მიერ და რასაც იხდის ყველა არასაყოფაცხოვრებო მომხმარებელი დედაქალაქში. სწორედ ამგვარმა თანაბარმა მიდგომამ განაპირობა მოპასუხის უფლებების დარღვევა.

32. სააპელაციო პალატამ უდავო გარემოებად შეაფასა, რომ მოპასუხის საქმიანობის სპეციფიკისა (აბანოს საქმიანობა) და მის მიერ მოხმარებული თერმული (გოგირდის) წყლის თვისებების გათვალისწინებით არა აქვს შესაძლებლობა, გადაკეტოს მიწოდებული წყლის ნაკადი და მხოლოდ მოხმარების პირობებში გამოყენებული წყალი ჩაუშვას მოსარჩელის წყალარინების სისტემაში. მოპასუხე სხვა მომხმარებლებთან შედარებით განსხვავებულ სუბიექტს წარმოადგენს, რადგან „აბანოს“ სპეციფიკიდან და დანიშნულებიდან გამომდინარე, ვერ ხერხდება წყლის გადაკეტვა, რაც მის უწყვეტ რეჟიმში საკანალიზაციო სისტემაში ჩაღვრას გულისხმობს. ამასთან, ხაზგასასმელია ის ფაქტი, რომ წყლის გადაკეტვა არ არის დამოკიდებული

მოვალის სურვილსა და შესაძლებლობაზე და იგი იღებს ორჯერ მეტი ოდენობით გოგირდის წყალს (ორი მილით), რაც მას არ ესაჭიროება, ვიდრე სხვა მსგავსი ობიექტები, შესაბამისად, საკანალიზაციო ქსელშიც ორჯერ მეტი რაოდენობის წყალი იღვრება. დასახელებული გარემოება დადასტურებულია საქმეში წარმოდგენილი მტკიცებულებებით.

33. სააპელაციო სასამართლოს მითითებით, მართალია, ერთი მხარის კანონით დაცული ინტერესი არ უნდა იყოს პრიმატი და არ მიენიჭოს უპირატესობა მეორე მხარის ინტერესებთან შედარებით, თუმცა, საქმის სპეციფიკიდან გამომდინარე, რთულია იმის განსაზღვრა, სად გაავლოს ზღვარი სასამართლომ ორმხრივ ინტერესს შორის. მოდავე მხარეები წარმოადგენენ რა მეწარმე სუბიექტებს, მათი საქმიანობა ორიენტირებულია მოგების მიღებაზე, რაც თავისთავად, მართლზომიერია. მოსარჩელის მიერ შეგებებული სარჩელის ავტორისათვის სემეკის მიერ დადგენილი ზღვრული ტარიფის ფარგლებში განსაზღვრული საფასური მოიცავს როგორც ხარჯს, ასევე მოგებას.

34. აღნიშნულის საპირისპიროდ, აბანოთუბანი, თბილისის ერთ-ერთი ისტორიული უბანია. მისი სახელწოდება მინერალურ წყლებზე გაშენებული აბანოებიდან მოდის. გოგირდოვანი ცხელი წყალი ბუნებრივ სიკეთეს წარმოადგენს. თბილისის თერმული წყლები უნიკალური სამკურნალო თვისების მატარებელია და შეუძლებელია მას არ მიეცეს ფუნქციონირების შესაძლებლობა. სასამართლო მიუთითებს, რომ მოსარჩელემ ვერ დაადასტურა თუ რა კონკრეტული ზიანი მიადგება მას მოპასუხესთან განსხვავებულ რეჟიმში ყოფნისას და რა ოდენობით დააზარალებს მას ერთ კონკრეტულ, სხვა მომხმარებლებისაგან განსხვავებულ, სუბიექტთან დარიცხვის გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით დადგენილი წესი.

35. მოსარჩელე კომპანიის მიერ მეორე მხარისათვის შეთავაზებული სახელშეკრულებო პირობები ამოვარდნილია კერძო-სამართლებრივი სივრციდან, აშკარად უთანასწორო მდგომარეობაში აყენებს სამოქალაქო ბრუნვის მონაწილეებს და არ შეესაბამება სამართლიანობის მოთხოვნებს, შესაბამისად, პირველი ინსტანციის სასამართლომ სკ-ის 325-ე მუხლის საფუძველზე მართებულად განსაზღვრა სახელშეკრულებო პირობად უმრიცხველო დარიცხვა.

36. რაც შეეხება მოსარჩელის პრეტენზიას მიღებული მომსახურების საფასურის გადახდასთან დაკავშირებით, სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ აბონენტის ბარათით ირკვევა და სადავო არ არის, რომ მოპასუხე 2016 წლის 31 მაისის ჩათვლით ახორციელებდა გადახდას უმრიცხველო დარიცხვის გზით ყოველთვიურად იმ ტარიფით, რაც განსაზღვრული იყო მათ შორის 2015 წლის მარტამდე სემეკის მიერ. ვინაიდან გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით დადგინდა სემეკის მიერ განსაზღვრული ტარიფის გადახდა, თუმცა უმრიცხველო დარიცხვით (ხარჯი - 1683), სწორედ ამიტომ არ დაეკისრა მოპასუხეს წყალარინების საფასურის გადახდა.

37. სააპელაციო პალატამ განმარტა, რომ არ არსებობს თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2017 წლის 9 იანვრის განჩინების გაუქმების

საფუძვლები. აღნიშნული განჩინებით მოპასუხის განცხადება ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა და გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 25 დეკემბრის განჩინებით გამოყენებული სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიება, რომლის თანახმადაც, მოპასუხე შპს „ნ-----ას“ აეკრძალა მის საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების გასხვისება და უფლებრივად დატვირთვა.

კასატორის მოთხოვნა და საფუძვლები:

38. სააპელაციო სასამართლოს განჩინებაზე მოსარჩელემ შეიტანა საკასაციო საჩივარი, მოითხოვა მისი გაუქმება, ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილება, ხოლო შეგებებული სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა შემდეგი საფუძვლებით:

39. კასატორმა მიიჩნია, რომ სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა და დასკვნები არ ეფუძნება არავითარ მტკიცებულებას. გაუგებარია რის საფუძველზე დაადგინა სააპელაციო პალატამ კანონით დადგენილი გადასახადის გადახდის შემთხვევაში მოპასუხის შემდგომი ბედი. საქმეში არ არის წარმოდგენილი მტკიცებულება, რომლითაც შეფასდებოდა მოპასუხის ფინანსური მდგომარეობა და იქნებოდა თუნდაც უხეში გაანგარიშება, რამდენია დღეს კომპანიის მოგება ამ პირობებში და რა იქნებოდა მასზე დაკისრებული თანხა სრულად რომ გადაეხადა, რამდენად გამოიწვევდა მისი სამეწარმეო საქმიანობის შეფერხებას და შეჩერებას. სააპელაციო სასამართლო დაეყრდნო მხარის ზეპირ მითითებას და შემდგომ აღნიშნულზე დააფუძნა მთელი სამართლებრივი დასაბუთება. იმ პირობებში, როდესაც არ არის დადასტურებული, რომ ვალდებულების სრულად დაფარვა გამოიწვევდა მხარის სამეწარმეო საქმიანობის შეჩერებას, შეუძლებელია იმაზე მსჯელობა, რამდენად არის ეს კონსტიტუციის მე-14 მუხლით გარანტირებული უფლების შეზღუდვა.

40. კასატორის მოსაზრებით, სააპელაციო სასამართლოს მიერ მოყვანილი მსჯელობა საკუთრების უფლებასთან და შესაბამისი გადაწყვეტილებების მითითება საერთოდ აცდენილია დავის არსს. სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ მოპასუხის საქმიანობის სპეციფიკის გათვალისწინებით, მას არა აქვს შესაძლებლობა, გადაკეტოს მიწოდებული წყლის ნაკადი და მხოლოდ მოხმარების პირობებში გამოყენებული წყალი ჩაუშვას მოსარჩელის წყლარინების სისტემაში. იქვე უთითებს, რომ წყლის გადაკეტვა არ არის დამოკიდებული მოვალის სურვილსა და შესაძლებლობაზე და იგი იღებს ორჯერ მეტი ოდენობით გოგირდის წყალს ორი მილით, რაც მას არ ესაჭიროება. ზემოაღნიშნული სამართლებრივი მსჯელობა დაუსაბუთებელია. ზემოაღნიშნული ფაქტის დამადასტურებელი არავითარი მტკიცებულება მითითებული არ არის, ვინაიდან ასეთი მხარეს არ წარმოუდგენია.

41. კასატორმა აღნიშნა, რომ წყლის ამოქაჩვას ახდენს აბსოლუტურად სხვა კომპანია, რომელიც წარმოადგენს ამ შემთხვევაში წყლის მიმწოდებელს.

შესაბამისად, თუ მოპასუხეს ამ ოდენოდით წყლის მიღების საჭიროება არა აქვს, მას შეუძლია, ორი მილის ნაცვლად, წყალი ერთი მილის მეშვეობით მიიღოს. მეორე მილში გამავალი წყლის პრობლემა მოპასუხეს არ ეხება.

42. აქვე საგულისხმოა, რომ, ვინაიდან მომპოვებელი მოპასუხე არ არის, შესაბამისად, გადაკეტვაც არ არის მისი პრობლემა. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით ნათელია ის გარემოება, რომ როგორც პირველი ინსტანციის, ასევე სააპელაციო სასამართლოს მსჯელობა დაუსაბუთებელია.

43. კასატორის მითითებით, სააპელაციო სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება შინაარსობრივად წინააღმდეგობაშია სასარჩელო მოთხოვნასთან, ვინაიდან მხარე სთხოვდა სასამართლოს, რომ მას გამოეკვლია და დაედგინა ორივე მხარეთათვის კომერციულად მისაღები წყალარინების ტარიფი – 0.1 ლ/მ. კუბი და ამ პირობით დაევალებულინა ხელშეკრულების გაფორმება. ამდენად, სააპელაციო პალატას უნდა დაედგინა კომერციულად მისაღები იყო თუ არა 10 თეთრი 1 კუბურ მეტრ წყალზე და თუ ასე აღმოჩნდებოდა, დაევალებულინა ამ პირობით ხელშეკრულების გაფორმება. სააპელაციო სასამართლომ არ გამოიკვლია კომერციულად რამდენად მომგებიანია ეს ტარიფი ორივე მხარისათვის. მეტიც, მან დაადგინა რა, რომ მოსარჩელე მოპასუხეს უწევდა მომსახურებას, ანუ ატარებდა საკუთარ ქსელში მის მიერ მოხმარებულ წყალს 9960 კუბ.მ ოდენობით, აიძულა მოსარჩელე 9960 კუბ.მ წყლის ნაცვლად, მომსახურების საფასური გადაახდევინოს 1683.00 კუბ.მ წყალზე.

44. კასატორის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლომ დაარღვია მხარეთა თანასწორობის პრინციპი და აიძულა ერთ-ერთი მხარე მეორის სასარგებლოდ უარი ეთქვა მომსახურების საფასურის მიღებაზე მაშინ, როცა ამ მომსახურებით პირი იღებდა მოგებას.

45. სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ შეთავაზებული სახელშეკრულებო პირობები ამოვარდინლია კერძო-სამართლებრივი სივრციდან და აშკარად უთანასწოროა მიუხედავად ასევე დადგენილი ფაქტებისა, რომ სადავო ტარიფი დაადგინა სემეკმა თავისი დადგენილებით, რაც მხარეს თავის დროზე არ გაუსაჩივრებია. ამასთან, ყველა სხვა მომხმარებელი იხდის სწორედ ამ ტარიფს და ვერცერთი შემთხვევა ვერ იქნა დასახელებული, რომ სხვას უფრო შეღავათიანი ტარიფით მიეწოდებოდა მომსახურება.

46. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2018 წლის 12 ივნისის განჩინებით საკასაციო საჩივარი მიღებულ იქნა წარმოებაში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 396-ე მუხლით და ამავე კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად, დასაშვებობის შესამოწმებლად.

ს ა მ ო ტ ი ვ ა ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი:

47. საკასაციო სასამართლომ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის შესაბამისად, შეამოწმა საკასაციო საჩივრის დასაშვებობის საკითხი და თვლის, რომ იგი დაუშვებლად უნდა იქნეს მიჩნეული შემდეგ გარემოებათა გამო:

48. სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ მოსარჩელე წარმოადგენს წყლის მიმწოდებელ კომპანიას. მას ბაზარზე უკავია მონოპოლიური მდგომარეობა და თავის ფუნქციებს ახორციელებს სემეკის 2008 წლის 26 ნოემბრის №32 დადგენილებით დამტკიცებული „სასმელი წყლის მიწოდებისა და მოხმარების წესებისა“ და სემეკის 2011 წლის 21 დეკემბერს გაცემული №005 წყალმომარაგების ლიცენზიის შესაბამისად.

49. მოსარჩელის მონაცემთა ბაზაში აბონენტად რეგისტრირებულია მოპასუხე №----- აბონენტის ნომრით, რომელიც ფუნქციონირებს აბანოს პროფილით.

50. მხარეები იმყოფებიან ერთმანეთთან სახელშკრულებო ურთიერთობებში, ამ უკანასკნელს სასმელი წყლის მიწოდების სისტემაზე დამონტაჟებული აქვს წყლის მრიცხველი და მოხმარებული სასმელი წყლის ხარჯი, ერიცხება მრიცხველის ჩვენების მიხედვით, საკანალიზაციო მომსახურების ტარიფის გათვალისწინებით.

51. მოპასუხე მოიხმარს ასევე არტეზიული ჭის წყალს „გოგირდის წყალს“ (გეოთერმული წყალი), რომლის მიწოდება არ ხორციელდება მოსარჩელის მიერ, თუმცა გადინება ხდება მოსარჩელე კომპანიის კუთვნილი წყალარინების (საკანალიზაციო) ქსელით.

52. 2007 წლის 13 დეკემბრის საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის ბრძანებით, შპს „ჭ-----ზე“ გაიცა, თერმული წყლის (გოგირდის წყლის) მოპოვების მიზნით, სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ლიცენზია, რომელიც საქართველოს ეკონომიკური განვითარების მინისტრის 2008 წლის 25 ივლისის №1-1/1551 ბრძანების საფუძველზე მთლიანად საკუთრებაში გადაეცა შპს „გ-----ს“.

53. თერმული წყლების მოპოვებაზე ლიცენზიანტ შპს „გ-----ს“ დამონტაჟებული აქვს მრიცხველი (სპეციალური მრიცხველი), რომელიც აღრიცხავს ჭიდან მოპოვებული გოგირდის წყლის საერთო რაოდენობას: ერთი დღის განმავლობაში, შპს „გ-----ის“ მიერ არტეზიული ჭიდან ხორციელდება 996 კუბ.მეტრი გოგირდის წყლის მოპოვება, რომელიც ერთი და იმავე დიამეტრის მქონე მილების საშუალებით ნაწილდება მის მომხმარებლებზე, მათ შორის, მოპასუხის ობიექტზე.

54. მოპასუხეს „გ-----ი“ მიეწოდება ორი მილით, რის გამოც მისთვის მიწოდებული წყლის ყოველთვიური ოდენობა განისაზღვრა 9960 კუბ.მეტრით.

55. ტექნოლოგიურად შეუძლებელია გოგირდის წყლის ამოტუმბვის პროცესის შეჩერება. შესაბამისად, მომხმარებელ ობიექტებზე 24 საათის

განმავლობაში ხორცილდება ჭიდან მოპოვებული წყლის ამოქაჩვა და მიწოდება. „გოგირდის წყალს“ მწყობრიდან გამოჰყავს მრიცხველი, შეუძლებელია არტეზიული ჭიდან მოპოვებული და მოხმარებული „გოგირდის წყლის“ რაოდენობის მრიცხველით აღრიცხვა. მოხმარების მიუხედავად, მიწოდებული წყალი სრული ოდენობით იღვრება წყალარინების სისტემაში.

56. 2010 წლიდან 2016 წლის 31 მაისის ჩათვლით მოპასუხე მოსარჩელის მიმართ წყალარინების მომსახურების გადახდას ახორციელებდა უმრიცხველო დარიცხვის გზით.

57. 2015 წლის მარტიდან მოსარჩელემ უარი თქვა მანამდე არსებულ უმრიცხველო დარიცხვის პრინციპით გაანგარიშებულ მომსახურების ღირებულების მიღებაზე და მოპასუხეს მოსთხოვა მომსახურების ღირებულების ანაზღაურება საკანალიზაციო ქსელში ჩაღვრილი თერმული წყლის ოდენობის გათვალისწინებით, 9 969 კუბურ მეტრზე 8 415 ლარის ოდენობით.

58. საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისიის 2010 წლის 17 აგვისტოს №17 დადგენილებითა და მასში ცვლილების შეტანის თაობაზე კომისიის 2015 წლის 18 მაისის №13 დადგენილების განმარტებით ბარათში, მოსარჩელის მომხმარებლებისათვის, მომხმარებელთა კატეგორიების მიხედვით, განისაზღვრა სასმელი წყლის მიწოდებისა და წყალარინების შემდეგი ზღვრული ტარიფები (ზედა ზღვარი): გამრიცხველიანებული საყოფაცხოვრებო მომხმარებლებისათვის 0,225 (სასმელი წყლის მიწოდება 0,191, წყალარინება 0,034); გაუმრიცხველიანებული საყოფაცხოვრებო მომხმარებლებისათვის 2.667 ((სასმელი წყლის მიწოდება 2,259, წყალარინება 0,408); არასაყოფაცხოვრებო მომხმარებლებისათვის 3.729 (სასმელი წყლის მიწოდება 2.966, წყალარინება 0,763). ტარიფი შეიცავს წყალმომარაგების საექსპლუატაციო დანახარჯებს, მიმდინარე და კაპიტალური რემონტის ხარჯებს, საკმარისია რეაბილიტაციისა და განვითარებისათვის და ითვალისწინებს კაპიტალდაბანდებაზე უკუგებისა (ცვეთა/ამორტიზაცია) და ამონაგების გონივრულ და სამართლიან დონეს.

59. მოპასუხემ სადავოდ გახადა საკანალიზაციო ქსელის მომსახურების დარიცხვა ჩაღვრილი წყლის ოდენობის გათვალისწინებით და მოსარჩელეს, როგორც ბაზარზე მონოპოლისტ კომპანიას მოსთხოვა მასთან ხელშკრულების დადება, ორივე მხარის ინტერესის გათვალისწინებით, რადგან საკანალიზაციო ქსელში ჩამდინარე სითხის გატარება-გაწმენდის ღირებულება აჭარბებს მიღებული შემოსავლის ოდენობას და იწვევს მესაკუთრისთვის დიდი ოდენობის ზარალს. მანამდე შეთამხმებული გადასახადის ოდენობის გასამმაგება აიძულებს მოპასუხეს, დაკეტოს ისტორიულ აბანოთუბანში არსებული გოგირდის გეოთერმული წყლების აბანოები.

60. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი გარკვეულ შეზღუდვებს აწესებს საკასაციო საჩივრის დასაშვებობასთან დაკავშირებით, კერძოდ, 391-ე მუხლის მეხუთე ნაწილის შესაბამისად, საკასაციო საჩივარი ქონებრივ ან არაქონებრივ დავაზე

დასაშვებია, თუ კასატორი დაასაბუთებს, რომ: ა) საქმე მოიცავს სამართლებრივ პრობლემას, რომლის გადაწყვეტაც ხელს შეუწყობს სამართლის განვითარებას და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბებას; ბ) საქართველოს უზენაეს სასამართლოს მანამდე მსგავს სამართლებრივ საკითხზე გადაწყვეტილება არ მიუღია; გ) საკასაციო საჩივრის განხილვის შედეგად მოცემულ საქმეზე სავარაუდოა მსგავს სამართლებრივ საკითხზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან განსხვავებული გადაწყვეტილების მიღება; დ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება განსხვავდება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მანამდე არსებული პრაქტიკისაგან; ე) სააპელაციო სასამართლომ საქმე განიხილა მატერიალური ან/და საპროცესო სამართლის ნორმების მნიშვნელოვანი დარღვევით, რასაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე; ვ) სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება ეწინააღმდეგება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციას და ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალს; ზ) გასაჩივრებულია სააპელაციო სასამართლოს მეორე დაუსწრებელი გადაწყვეტილება ან განჩინება დაუსწრებელი გადაწყვეტილების უცვლელად დატოვების თაობაზე.

61. საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი არ არის დასაშვები სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლით გათვალისწინებული არც ერთი ზემოთ მითითებული საფუძვლით.

62. საკასაციო საჩივარში მითითებული პრეტენზიებიდან საკასაციო პალატა ყურადღებას გაამახვილებს მხოლოდ იმ პრეტენზიებზე, რომლებიც მოცემული დავის გადასაწყვეტად სამართლებრივად მნიშვნელოვანია. ამასთან, ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის პირველი პარაგრაფი ავალდებულებს სასამართლოს, დაასაბუთოს თავისი გადაწყვეტილება, რაც არ უნდა იქნეს გაგებული თითოეულ არგუმენტზე დეტალური პასუხის გაცემად (იხ. ჯღარკავა საქართველოს წინააღმდეგ, №7932/03; Van de Hurk v. Netherlands, par.61, Garcia Ruiz v. Spain [GC] par.26; Jahnke and Lenoble v France (dec.); Perez v France [GC], par. 81); Boldea v. Romania, par. 30).

63. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სახელშეკრულებო-სამართლებრივი ურთიერთობა ეფუძნება ხელშემკვრელი მხარეების მიერ ნამდვილი ნების გამოვლენის შედეგად მათთვის სასურველი უფლებამოვალუბების წარმოშობას.

64. სახელშეკრულებო სამართალში მოქმედებს მხარეთა ნების ავტონომია, რომლის ფარგლებში შესაძლებელია ხელშეკრულების იმგვარ პირობებზე შეთანხმება, რომლებიც ოპტიმალურად მისაღებია გარიგების ყველა მონაწილისათვის, თუმცა ხელშეკრულების მხარეთა მდგომარეობა ყოველთვის თანაბარი არ არის.

65. საკასაციო სასამართლო იზიარებს სააპელაციო პალატის მსჯელობას, რომ სსკ-ის 319-ე და 325-ე მუხლებით გათვალისწინებულია უფლება, ხელშეკრულების „სუსტმა“ მხარემ დაიცვას თავი ხელშეკრულების

უსამართლო დებულების მოქმედებისაგან და სასამართლოს ვალდებულება, განახორციელოს აღნიშნული უფლების დაცვა, რაც ემსახურება მხარეთა შორის თანასწორობის აღდგენას და მათ კანონიერ ინტერესებს შორის ბალანსის დაცვას.

66. განსახილველ შემთხვევაში უდავოდ დგინდება, რომ მოპასუხე მოიხმარს ასევე არტეზიული ჭის წყალს „გოგირდის წყალს“ (გეოთერმული წყალი), რომლის მიწოდება არ ხორციელდება მოსარჩელის მიერ, თუმცა გადინება ხდება მოსარჩელე კომპანიის კუთვნილი წყალარინების (საკანალიზაციო) ქსელით.

67. მხარეთა შორის ვერ მოხერხდა ორივე კონტრაქტისათვის მისაღებ პირობებზე შეთანხმება, რადგან, მოპასუხის მითითებით, არსებულზე სამჯერ მომატებული ტარიფის დადგენა გამოუსწორებელ ზიანს მიაყენებს საზოგადოებას, ხოლო მოსარჩელის განმარტებით, სადავო ტარიფი დგინდება სემეკის დადგენილებით, რომელიც მოპასუხეს არ გაუსაჩივრებია.

68. საკასაციო სასამართლო ვერ გაიზიარებს და წარმოდგენილი საკასაციო საჩივრის დასაშვებად ცნობის წინაპირობად ვერ მიიჩნევს კასატორის მითითებას, რომ გასაჩივრებული განჩინებით სააპელაციო პალატამ დაარღვია მხარეთა თანასწორობის პრინციპი და არამართლზომიერად ჩაერია ორი იურიდიული პირის სახელშეკრულებო ურთიერთობაში. მართალია, როგორც ზემოთ უკვე აღინიშნა, მოქმედი სამოქალაქო კანონმდებლობა თავისუფლებას ანიჭებს მხარეებს, თავად განსაზღვროს რა სახის სახელშეკრულებო ურთიერთობა დაამყარონ და ისარგებლონ მათთვის ხელსაყრელი პირობებით, თუმცა კანონმდებელი, ამაყდროულად, ავალდებულებს მხარეებს, იმოქმედონ კეთილსინდისიერად.

69. კეთილსინდისიერების ინსტიტუტი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია სამოქალაქო სამართლისათვის და იგი მთლიანად კერძო სამართლის უმთავრეს პრინციპს წარმოადგენს. სსკ-ის მე-8 მუხლის მესამე ნაწილის დანაწესის შესაბამისად, სამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილენი ვალდებული არიან კეთილსინდისიერად განახორციელონ თავიანთი უფლებები და მოვალეობები. კოდექსის ეს დანაწესი, მოიცავს მთელ კერძო სამართალს. აღნიშნული ნორმის დანაწესის მოქმედება ცალსახა და იმპერატიულია, ამიტომაც მხარეებს არ აქვთ უფლება ხელშეკრულებით ან შეთანხმებით გამორიცხოვონ მისი მოქმედება. სსკ-ის მე-8 მუხლის მესამე ნაწილი განსაზღვრავს კეთილსინდისიერებას, როგორც ვალდებულების ძირითად და აუცილებელ კომპონენტს და მხოლოდ ვალდებულებათა შესრულებით არ შემოიფარგლება. იგი წარმოადგენს კანონისმიერ მოთხოვნას და გულისხმობს, ზოგადად, სამოქალაქო-სამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილეთა მიერ ურთიერთობის სხვა მონაწილის ინტერესების პატივისცემას, საკუთარი როლისა და პასუხისმგებლობის გათვალისწინებას, თუნდაც იმ შემთხვევაში, როდესაც მას კონკრეტული პირდაპირი ვალდებულება არ ეკისრება (სუსგ 9.03.2016წ. საქმე №ას-898-848-2015).

70. თანამედროვე ქართულ სამართლებრივ სივრცეში

კეთილსინდისიერება მატერიალურ სამართლებრივ ნორმად გადაიქცა და სამართლიანობასა და თანასწორობაზე დამყარებულ სამართლებრივ სისტემაში გაერთიანდა, რითაც უფრო ფართო დატვირთვა შეიძინა. კეთილსინდისიერების პრინციპი თანამედროვე განვითარებული ქვეყნების კანონმდებლობასა და დოქტრინაში დიდწილად დაკავშირებულია მორალურ სტანდარტებთან. კეთილსინდისიერება ნიშნავს გულწრფელობას, სამართლიანობას, ვალდებულებების მიმართ პატიოსან დამოკიდებულებას.

71. კეთილსინდისიერების პრინციპის ძირითადი ფუნქცია ურთიერთობის მონაწილეთა ინტერესების არა დაპირისპირება, არამედ მათი სოლიდარობაა, რაც ნორმალური სამოქალაქო ბრუნვის საფუძველია.

72. კეთილსინდისიერება გულისხმობს სამოქალაქო ბრუნვის მონაწილეთა მოქმედებას პასუხისმგებლობით, და ერთმანეთის უფლებებისადმი პატივისცემით მოპყრობას. კეთილსინდისიერება როგორც ნორმატიული, ისე სუბიექტური ნების განმარტების ინსტრუმენტია. მის საფუძველზე აღმოიფხვრება როგორც კანონის, ისე ხელშეკრულების ხარვეზი. კეთილსინდისიერების პრინციპის შინაარსი, უპირველეს ყოვლისა, იმით გამოიხატება, რომ მხარეს, გარდა ვალდებულების ჯეროვანი შესრულებისა, ევალება ვალდებულების კეთილსინდისიერად შესრულებაც, ანუ კონტრაქტის პატივსადები ინტერესების გათვალისწინება და დაცვა. ამ მოთხოვნის დარღვევა კი არა მხოლოდ სახელშეკრულებო ვალდებულების შესრულების პროცესში, არამედ სახელშეკრულებო მოლაპარაკებათა და ძირითადი ვალდებულებების შესრულების შემდგომ ეტაპზეც შეიძლება პასუხისმგებლობის დაკისრების საფუძველი გახდეს.

73. კეთილსინდისიერების პრინციპს სამი ფუნქცია ეკისრება: 1) ყველა ხელშეკრულება უნდა განიმარტოს კეთილსინდისიერების პრინციპიდან გამომდინარე; 2) კეთილსინდისიერების პრინციპს აქვს ხარვეზის (სამართლის ნორმის ხარვეზის) შემავსებელი ფუნქცია, ასევე ხელშეკრულების პირობათა (რომლებიც მხარეთა მიერ ან/და კანონით არ იყო გათვალისწინებული) დამატების ფუნქცია; 3) გამაუქმებელი, შემზღუდავი და „მაკორექტირებელი“ ფუნქცია.

74. კეთილსინდისიერების ზემოაღნიშნული ფუნქციებიდან გამომდინარეობს, რომ ნებისმიერ ვალდებულებით-სამართლებრივ ურთიერთობაში, კრედიტორს არ შეუძლია უარი თქვას მოვალის მიერ ვალდებულების შესრულების მცირე ხელშეწყობაზე, როდესაც მოვალეს კრედიტორის მხრიდან ესაჭიროება ასეთი ხელშეწყობა მასზე ნაკისრი ვალდებულების ჯეროვნად შესრულებისათვის.

75. კეთილსინდისიერების პრინციპი უპირველეს ყოვლისა, გულისხმობს კონტრაქტის ინტერესების გათვალისწინებას, რომლის არარსებობის შემთხვევაში ადგილი აქვს უფლების ბოროტად გამოყენებას. (სუსგ 29.06.2015წ., საქმე №ას-1338-1376-2015) იგი წარმოადგენს სამოქალაქო სამართლის შეფასებით კრიტერიუმს, რომლის შესაბამისადაც, სამართლიანისა და უსამართლოს გამიჯვნის გზით, პირი იღებს ობიექტური დამკვირვებლის

შეფასებით ყველაზე სამართლიან გადაწყვეტილებას. კეთილსინდისიერების პრინციპი ქართულ სასამართლო პრაქტიკაში მიჩნეულია უშუალოდ მოქმედ სამართალად და მოთხოვნის სამართლებრივ საფუძვლად (სუსგ 21.05.2012წ. საქმე №ას-221-213-2012), რომლის მიზანი სამართლიანი შედეგის დადგომა და უსამართლო შედეგის თავიდან აცილებაა (სუსგ 24.06.2011წ. საქმე №ას-23-18-2011).

76. კეთილსინდისიერების პრინციპის გამოყენება აქტუალური ხდება მაშინ, როცა პირის მოთხოვნა ან ქმედება ფორმალურად შეესაბამება მოქმედ მატერიალურ კანონმდებლობას, მაგრამ მისი განხორციელება კონკრეტულ შემთხვევაში უსამართლოა (სუსგ 4.11.2015წ. საქმე №ას-528-501-2015). შესაბამისად, მისი ფუნქცია აშკარად უსამართლო შედეგების თავიდან აცილებაა, რაც პირდაპირ უკავშირდება სამოქალაქო ურთიერთობათა სტაბილურობასა და სიმყარეს (სუსგ 18.11.2015, საქმე №ას-549-521-2015).

77. ევროპის სახელშეკრულებო სამართლის პრინციპების მიხედვით, თითოეული მხარე ვალდებულია მოქმედებდეს კეთილსინდისიერებისა და სამართლიანობის ფარგლებში, რაც არ შეიძლება შეიზღუდოს ან გამოირიცხოს ხელშეკრულებით (Principles of European Contract Law (PECL), Art. 1:201). კეთილსინდისიერებისა და ნდობის პრინციპის პრინციპი მიჩნეულია ყოველისმომცველ პრინციპად, თუ არ არის დადგენილი კონკრეტული შემთხვევისთვის სპეციალური დანაწესი (Lando O., Is Good Faith an Over-Arching General Clause in The Principles of European Contract Law, European Review of Private Law, 6-2007, Kluwer Law International, 842.).

78. კეთილსინდისიერებისა და ნდობის პრინციპები ნაცნობია როგორც გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის 1980 წლის ვენის კონვენციისთვის საქონლის საერთაშორისო ნასყიდობის ხელშეკრულებათა შესახებ (CISG) (Convention on Contracts for the International Sale of Goods; საქართველოში რატიფიცირებულია საქართველოს პარლამენტის 1994 წლის 3 თებერვლის N407 დადგენილებით. <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/37228>> [15.06.2016]), ასევე საერთაშორისო კომერციულ ხელშეკრულებათა პრინციპებისათვის (UNIDROIT) და ისინი მოიაზრება როგორც გენერალური საფუძვლები ამ აქტებისათვის (მუხლი 7(1) CISG; მუხლი 1.2. PICC). მისი შინაარსი საკმაოდ ზოგადი ხასიათისაა და კონკრეტიზაციას ცალკეულ მოთხოვნებში, კერძოდ ურთიერთგამომრიცხველი მოქმედებების აკრძალვაში, ასევე ორმხრივ ინფორმირებულების ვალდებულებაში ჰპოვებს (Magnus U., Die UNIDROIT Principles und die Wiener Kaufrechtskonvention, The UNIDROIT Principles 2004, Their Impact on Contractual Practice, Jurisprudence and Codification, Reports of the ISDC Colloquium (8/9 June 2006), Zürich 2007, 59.).

79. საკასაციო პალატის მოსაზრებით, კეთილსინდისიერების პრინციპიდან გამომდინარე, ვალდებულებით-სამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილე მხარეთა თანამშრომლობა, მეორე მხარის ინტერესების გათვალისწინება, მეორე მხარის უფლებებისა და ქონებისადმი განსაკუთრებული გულისხმიერების გამოჩენა საჭიროა ამ ურთიერთობის ნორმალურად განვითარებისათვის. ასეთ შემთხვევაში, ორივე მხარე იქნება

კმაყოფილი: კრედიტორი – ვალდებულების შესრულების მიღებით, ხოლო მოვალე – ვალდებულებისაგან გათავისუფლებით (სუსგ 24.02.2017წ. საქმე №ას-862-828-2016).

80. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო, ერთი მხრივ, ეთანხმება კასატორის მითითებას, რომ მან სადავო ტარიფის განსაზღვრისას უნდა იხელმძღვანელოს საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისიის 2010 წლის 17 აგვისტოს №17 დადგენილებით, თუმცა, მეორე მხრივ, მიიჩნევს, რომ მოპასუხე შპს-ს საქმიანობისა და წყალმომარაგების სისტემის სპეციფიკიდან გამომდინარე, დასაშვებია მოსარჩელემ მოპასუხისათვის ტარიფი განსაზღვროს სემეკის მიერ დადგენილი ზღვრული ოდენობის ფარგლებში მოპასუხის ინტერესების მხედველობაში მიღების გზით (სსკ-ის 319-ე მუხლის მეორე ნაწილი). აღნიშნული გზით გათვალისწინებული იქნება გასაჩივრებულ განჩინებაში დაფიქსირებული მოპასუხის საქმიანობის არცთუ უმნიშვნელო საზოგადოებრივი და ისტორიულ-კულტურული როლიც.

81. ამავდროულად, საკასაციო სასამართლო იზიარებს და კასატორს დასაშვები და დასაბუთებული საკასაციო პრეტენზია არ წარმოუდგენია სააპელაციო პალატის იმ არგუმენტის გასაქარწყლებად, რომ მოსარჩელემ ვერ დაადასტურა, თუ რა კონკრეტული ზიანი მიაღება მას მოპასუხესთან განსხვავებულ რეჟიმში ყოფნისას და რა ოდენობით დააზარალებს მას ერთ კონკრეტულ, სხვა მომხმარებლებისაგან განსხვავებულ, სუბიექტთან დარიცხვის გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით დადგენილი წესი.

82. ამდენად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმე არ არის განხილული მნიშვნელოვანი მატერიალური ან/და საპროცესო დარღვევებით, ვერც კასატორი მიუთითებს რაიმე ისეთ დარღვევაზე, რომელსაც შეეძლო არსებითად ემოქმედა საქმის განხილვის შედეგზე, რის გამოც საკასაციო საჩივარს არა აქვს წარმატების პერსპექტივა.

83. კასატორმა ვერ დაასაბუთა, რომ სააპელაციო სასამართლოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება მსგავს სამართლებრივ საკითხზე ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციასთან და ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალთან წინააღმდეგობაში მოდის.

84. ამასთან, საკასაციო საჩივრის განხილვისა და საკასაციო სასამართლოს ახალი გადაწყვეტილების მიღების საჭიროება არ არსებობს არც სამართლის განვითარებისა და ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის ჩამოყალიბების აუცილებლობის თვალსაზრისით და არც იმ საფუძვლით, რომ საკასაციო სასამართლოს მსგავს საკითხზე ჯერ არ უმსჯელია და გადაწყვეტილება არ მიუღია. შესაბამისად, მოცემულ საქმეზე არ არსებობს ვარაუდი, რომ საკასაციო საჩივრის განხილვის შემთხვევაში მოსალოდნელია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს უკვე არსებული პრაქტიკისაგან განსხვავებული გადაწყვეტილების მიღება.

85. ამავდროულად, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება არ განსხვავდება

საკასაციო სასამართლოს მიერ დადგენილი პრაქტიკისაგან.

86. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე მუხლის საფუძველზე, საკასაციო სასამართლო არ არის უფლებამოსილი, დაუშვას წარმოდგენილი საკასაციო საჩივარი, რის გამოც მას უარი უნდა ეთქვას განხილვაზე.

87. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 401-ე მუხლის მეხამე ნაწილის თანახმად, თუ საკასაციო საჩივარი დაუშვებლად იქნება მიჩნეული, პირს დაუბრუნდება მის მიერ გადახდილი სახელმწიფო ბაჟის 70%. ამდენად, საკასაციო პალატა თვლის, რომ კასატორს უნდა დაუბრუნდეს სახელმწიფო ბაჟის სახით მის მიერ 2018 წლის 4 ივნისს №--- საგადახდო დავალებით გადახდილი 4749 ლარის 70% – 3324,3 ლარი.

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 391-ე, 401-ე მუხლებით და

და ა დ გ ი ნ ა:

1. შპს „ჯ-----ის“ საკასაციო საჩივარი დარჩეს განუხილველად დაუშვებლობის გამო.

2. კასატორ შპს „ჯ-----ს“ (საიდენტიფიკაციო კოდი №-----) სახელმწიფო ბიუჯეტიდან (**ქ.თბილისი, „სახელმწიფო ხაზინა“, ბანკის კოდი TRESGE22, მიმღების ანგარიშის №200122900, სახაზინო კოდი 300773150**) დაუბრუნდეს სახელმწიფო ბაჟის სახით მის მიერ 2018 წლის 4 ივნისს №--- საგადახდო დავალებით გადახდილი 4749 ლარის 70% – 3324,3 ლარი.

3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

თავმჯდომარე

ზ. ძლიერიშვილი

მოსამართლეები:

ბ. ალავეძე

6. ბაქაქური